

CZU: 343.123.3

DOI: 10.5281/zenodo.8218927

ÎNCETAREA DISCREȚIONARĂ A URMĂRIII PENALE DE CĂTRE PROCUROR

ROMAN Dumitru

doctor în drept, conferențiar universitar, Facultatea de Drept,
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID ID: 0000-0001-5322-8066

Discretionary termination of criminal proceedings by the prosecutor may be ordered on certain grounds provided by the Articles 54, 55, 56, 57, 58, 59 of the Criminal Code, applying the institution of release from criminal liability. The order for discretionary termination must be based on all the cumulative conditions, provided by criminal and procedural law, with a justified conclusion edified on multiple circumstances favorable for defendant, which sounds like: „correction of the person is possible without being subject to criminal liability”. Educational measures of restraint, determined by the prosecutor against a minor, are executed by the probation counselor. The fine shall be paid in full within 30 days after the entry into force of the order for the termination of criminal proceedings.

Keywords: *Termination of the criminal prosecution on discretionary grounds, release from criminal liability, prosecutorial discretion, educational measures of restraint, fine up to 150 conventional units.*

1.Generalități privind dreptul discreționar al procurorului și oportunitatea urmăririi penale

În doctrina autohtonă s-a menționat „Inițial „**dreptul discreționar**” în faza urmăririi penale a fost formulat în sistemul de drept anglo-saxon, apoi și-a găsit aplicare în țările sistemului de drept continental (romano-german). În cele din urmă, acest drept a fost reflectat în documentele internaționale.” [1, p.19] În altă sursă s-a indicat „ Principiul **oportunității** sau așa-numitul principiul al **puterilor discreționare** conferă de fapt procurorului o împuternicire de stabilire a politicii penale, în mod special în raport cu poliția. Motivul principal pentru adoptarea principiului oportunității (promptitudinii) a fost dorința de a evita efectele secundare negative ale aplicării stricte a principiului legalității care, în anumite împrejurări, poate duce la injustiție. Scopul principiului oportunității este individualizarea justiției penale și acordarea posibilității de reabilitare a infractorului. ” [2, p.294]

Principiul oportunității este recunoscut ca atare în special în țările cu tradiție în procedura contradictorială, dar a fost consacrat legislativ și în dreptul continental (Franța, Germania, Olanda, Belgia, Suedia Norvegia). În aceste sisteme judiciare,

procurorul are posibilitatea să aprecieze dacă este oportun sau nu să exercite acțiunea publică pentru tragerea la răspundere a unei persoane în privința căreia se pretinde că a comis o infracțiune. Justificarea acestui principiu rezidă în degrevarea organelor judiciare de cauzele „mărunte” și adaptarea politicii penale la împrejurările sociale. Contrar tezei oportunității urmăririi penale, principiul legalității acuzării, tradițional în deptul continental, garantează egalitatea cetățenilor în fața legii și crează premisa unui statut de independență al procurorului însă numărul mare de cauze penale și resursele limitate împiedică soluționarea tuturor raporturilor juridice penale de conflict. Chiar și în țările care adoptă principiul legalității acuzării (Italia) procurorii se bucură de o marjă de apreciere în alegerea cauzelor trimise în judecată. [3]

În România principiul **oportunității urmăririi** penale se manifestă prin instituția **renunțării la urmărirea penală**. Curtea Constituțională a României respingând, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Gheorghe Bolovan în Dosarul nr. 11.633/318/2018 al Judecătorei Târgu Jiu - Secția penală, a menționat „, Instituția renunțării la urmărirea penală reprezintă o excepție de la principiul legalității procesului penal, specific dreptului continental, instituită în favoarea principiului oportunității urmăririi penale, specific dreptului anglo-saxon. Reglementarea acesteia a fost motivată de supraîncărcarea organelor judiciare cu cauze penale și de necesitatea unei soluții intermediare între soluția de clasare și cea de trimitere în judecată. Aceasta are ca fundament interesul public de a proceda la punerea sub acuzare a persoanei care a săvârșit o anumită faptă prevăzută de legea penală, motiv pentru care nu a fost prevăzută pentru a susține interesele procesuale ale inculpatului, ci pentru a satisface interesul statului de a realiza un just echilibru între nevoia de tragere la răspundere penală a persoanelor care săvârșesc infracțiuni și nevoia de a degreva organele de urmărire penală de soluționarea anumitor cauze care nu prezintă un interes semnificativ pentru ordinea publică.” [4]

Potrivit legislației României soluția discreționară a procurorului privind renunțarea la urmărirea penală urmează a fi confirmată sau, după caz, infirmată de instanța de judecată. Astfel,, după constatarea în procedura internă a legalității și temeiniciei soluției de renunțare la urmărirea penală, dispusă prin ordonanță sau rechizitoriu, se trece în procedura judiciară obligatorie de verificare a soluției, care se realizează de către judecătorul de cameră preliminară de la instanța căreia i-ar reveni, potrivit legii, competența să judece cauza în primă instanță (după caz, Judecătorie, Tribunal, Curtea de Apel sau Înalta Curte de Casație și Justiție), în raport de încadrare juridică reținută de procuror la dispunerea soluției. Deliberând asupra cererii procurorului de confirmare a soluției de renunțare la urmărire penală, indiferent de stadiul urmăririi penale – in rem sau in personam (cu suspect și/sau inculpat),

judecătorul de cameră preliminară poate dispune prin încheiere definitivă următoarele soluții:

a) admite cererea procurorului și confirmă soluția de renunțare la urmărirea penală, constatând că soluția este legală și temeinică;

b) respinge cererea procurorului, desființează soluția de netrimitere în judecată și trimite motivat dosarul la procuror pentru:

b.1.) completarea urmăririi penale începută în rem și, după caz, începerea urmăririi penale în personam – față de suspect (caz de reluare a urmăririi penale);

b.2.) punerea în mișcare a urmăririi penale față de suspect, care devine inculpat și completarea urmăririi penale (caz de reluare a urmăririi penale);

c) respinge cererea procurorului, desființează soluția de renunțare la urmărirea penală și dispune clasarea cauzei.” [5]

În Republica Moldova atât Codul penal (art.54,55,56,57,58,59), cât și Codul de procedură penală (art. 285 alin.(2), (10), 483, 510-512) reglementează dreptul discreționar al procurorului [6, p.32] sau oportunitatea urmăririi penale, *desi expressis verbis*, nu găsim acești termeni în legislație. Anterior Legea nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură (abrogată), art.10, prevedea „ aplicarea măsurilor de alternativă urmăririi penale” care presupunea definirea dreptului discreționar al procurorului „ În cadrul urmăririi penale, în condițiile Codului penal și ale Codului de procedură penală, procurorul poate decide liberarea de răspundere penală a persoanei care a săvârșit o faptă ce conține elementele constitutive ale infracțiunii.” [7]

Confirmarea de către procurorul ierarhic superior sau de către instanța de judecată a soluției discreționare de încetare a urmăririi penale dispusă de procuror, **nu se cere**. Anterior, legislația Republicii Moldova prevedea confirmarea ordonanței de încetare a urmăririi penale și a ordonanței de suspendare condiționată a urmăririi penale, dar s-a renunțat de la această formă de control, considerată ca fiind ineficientă, prin Legea nr. 66 din 05.04.2012. [8] Totodată considerăm binevenită practica de coordonare a soluției discreționare cu procurorul ierarhic superior. Prin coordonarea soluției ce urmează a fi adoptată de către procurorii inferiori se evită omisiunile și abaterile procesuale.

2. Circumstanțele care motivează soluția discreționară a procurorului

Potrivit legislației României „Criteriile de apreciere a *interesului public* sunt prevăzute în Codul de procedură penală în art. 318 alin. (2) și (3) și se evaluează în raport cu: conținutul faptei și împrejurările concrete de săvârșire a faptei, modul și mijloacele de săvârșire a faptei, scopul urmărit, urmările produse sau care s-ar fi putut produce prin săvârșirea infracțiunii, eforturile organelor de urmărire penală

necesare pentru desfășurarea procesului penal prin raportare la gravitatea faptei și la timpul scurs de la data săvârșirii acesteia, atitudinea procesuală a persoanei vătămate, existența unei disproporții vădite între cheltuielile pe care le-ar implica desfășurarea procesului penal și gravitatea urmărilor produse sau care s-ar fi putut produce prin săvârșirea infracțiunii, iar când **autorul faptei este cunoscut**, la aprecierea interesului public sunt de avute în vedere **și persoana suspectului sau a inculpatului**, conduita avută anterior săvârșirii infracțiunii, **atitudinea suspectului sau a inculpatului** după săvârșirea infracțiunii și eforturile depuse pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii.” [9]

Cadrul legal al Republicii Moldova prevede multitudinea de condiții, indicate expres în art.54,55,56,57,58,59 C. pen., și art.510-512 C.proc.pen., care urmează a fi cumulative pentru fiecare temei juridic separat, inclusiv **consimțământul învinuitului**. Toate temeiurile discreționare includ o condiție generală – **corectarea persoanei este posibilă fără a fi supusă răspunderii penale**. Prin urmare, dreptul de discreție al procurorului se răsfrânge asupra acestei circumstanțe complexe, care urmează a fi motivată și probată.

4. Încetarea urmăririi penale cu liberarea de răspundere penală și aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ a minorilor

În 2021 procurorii au dispus în 11 cauze încetarea urmăririi penale cu liberarea de răspundere penală a minorilor și aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ. [10, p.118]

Numărul redus de soluții discreționare în privința minorilor poate fi explicată prin aplicarea altor temeiuri de nereabilitare la încetarea urmăririi penale (... *în 89 de cauze urmărirea penală a fost încetată în conformitate cu art.109 din Codul penal, în legătură cu împăcarea părților; în 9 cauze penale urmărirea penală a fost încetată în baza art.285 alin.(2), p.2) din Codul de procedură penală pe motiv că persoana nu a atins vârsta răspunderii penale; în 21 de cauze penale urmărirea penală a fost încetată în legătură cu retragerea plângerii de către partea vătămată.*) [10, p.118]

Din condițiile cumulative, prevăzute de art.54 C. pen., procurorul aplică discreționar soluția încetării prin prisma condiției „**corectarea copilului este posibilă fără aplicarea sancțiunii penale**”. La stabilirea acestei condiții pot fi luate în considerație următoarele circumstanțe, menționate în *Ghidul avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat copiilor aflați în conflict cu legea*: a) Copilul a săvârșit infracțiunea pentru prima dată; b) Copilul a săvârșit fapte penale, dar a fost liberat de răspundere penală sau nu are antecedente penale potrivit art. 111 alin.(2) lit. a), b), c), d), și e) din Codul penal. În acest caz se cer a fi luate în considerare și alte circumstanțe ce motivează faptul corectării copilului fără aplicarea pedepsei; c)

Copilul s-a autodenunțat; d) Copilul a recunoscut vinovăția; e) Copilul a contribuit activ la descoperirea infracțiunii; f) Copilul se caracterizează pozitiv la locul de studii sau de muncă; g) Copilul nu este dependent de alcool sau droguri; h) Copilul este angajat în câmpul muncii sau își face studiile; i) Copilul a săvârșit fapta penală ca urmare a unui concurs de împrejurări grele; j) Copilul regretă fapta comisă, se căiește sincer de comiterea infracțiunii și față de victimă; k) Părinții, tutorii, curatorii sau rudele apropiate ale copilului și-au luat angajamentul de a-l reeduca; l) Copilul compensează de bună voie dauna materială cauzată sau repară în alt mod prejudiciul cauzat prin infracțiune.

Concluzia că copilul nu prezintă pericol pentru societate poate fi bazată și pe alte împrejurări, invocându-se una sau mai multe circumstanțe. [11, p.32]

O altă condiție, discutată în doctrina autohtonă, este comiterea unei infracțiuni ușoare sau mai puțin grave de către o persoană ce nu a împlinit 18 ani, indiferent de vârsta la momentul emiterii ordonanței de către procuror. În această privință s-au expus opinii diametral opuse. Drept exemplu poate fi poziția că „... indubitabil faptul că vârsta de până la 18 ani prevăzută în art.54 CP al RM trebuie să existe atât în momentul comiterii infracțiunii, cât și la momentul liberării de răspundere penală.”[12,p. 106] Nu susținem această opinie și considerăm că atingerea vârstei de 18 ani de către făptuitor nu este impediment de adoptare a soluției discreționare conform art.54 C. pen. Această concluzie rezultă din fraza prevăzută la art.474 alin.(2) C.proc.pen., “ *Dispozițiile privind obiectul probatoriului, durata reținerii sau arestării preventive, liberarea de răspundere penală se aplică și după atingerea vârstei de 18 ani.*”

În cazul unui concurs de temeuri discreționare prevăzute la art.55,59 C. pen., procurorul va aplica art.54 C. pen., iar în cazul concursului dintre temeiul prevăzut de art. 54 C. pen., și temeiul „ *plângerea prealabilă a fost retrasă de către partea vătămată, a fost încheiată o tranzacție în cadrul procesului de mediere sau părțile s-au împăcat*”, procurorul va înceta urmărirea penală conform art. 285 alin.(2) pct.1) C.proc.pen.

5. Încetarea urmăririi penale cu liberarea de răspundere penală și tragerea la răspundere contravențională

Procurorul poate adopta soluția discreționară conform art. 55 C.pen., dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții:

a) „*a săvârșit pentru prima oară o infracțiune ușoară sau mai puțin gravă*”. Acest fapt urmează a fi probat prin informația din cazierul judiciar al persoanei;

b) „ *a recunoscut vina*”. În procesul verbal de audiere a învinuitului recunoșterea vinovăției trebuie să fie integrală, privind toate aspectele laturii

obiective a infracțiunii imputate;

c) „*a reparat prejudiciul cauzat prin infracțiune*”. La dosarul penal urmează a fi anexată declarația părții vătămate (dacă există) privind repararea integrală a prejudiciului sau lipsa de pretenții materiale față de învinuit;

d) „*s-a constatat că corectarea ei este posibilă fără a fi supusă răspunderii penale*”.

Motivarea acestei constatări trebuie făcută prin invocarea unor circumstanțe confirmate prin probe. În practică concluzia că persoana nu prezintă pericol pentru societate și că poate fi reeducată fără aplicarea unei pedepse penale se face, de multe ori, în lipsa unor argumente suficiente care ar fi reflectate în materialele dosarelor. Într-un șir de cazuri nu se ia în considerație comportamentul acestora în cadrul urmăririi penale, prezența condamnărilor penale anterioare, funcția pe care o deține persoana, nu se acumulează informația necesară care ar caracteriza personalitatea făptuitorilor. S-a constatat aplicarea procedurii discreționare:

- 1) în cazul în care persoana a comis mai multe infracțiuni;
- 2) în privința persoanei care nu a reparat prejudiciul cauzat prin infracțiune;
- 3) în situațiile când învinuiții nu recunosc în volum deplin acuzarea înaintată;
- 4) neluarea în considerație, la încetarea urmăririi penale în baza art.55 din Codul penal, a prezenței condamnărilor penale anterioare, precum și faptul că în privința persoanei anterior a fost încetată urmărirea penală cu aplicarea articolului vizat. [13, p.54-56]

Nu pot fi dispuse soluții de liberare de răspundere penală conform art.55 C.pen., în cazul infracțiunilor prevăzute la: art. 181¹ (Coruperea alegătorilor), art 256 (Primirea unei remunerații ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populației), art.264 alin.(2) (Încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport în stare de ebrietate), art.264¹(Conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat sau în stare de ebrietate produsă de alte substanțe), art.303 (Amestecul în înfăptuirea justiției și în urmărirea penală), art. 314 (Determinarea la depunerea de declarații mincinoase, la formularea de concluzii false sau la efectuarea de traduceri incorecte), art. 326 alin. (1¹) (Traficul de influență), art. 328 alin. (1) Excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu), art. 332 alin. (1) (Falsul în acte publice), art. 333 alin. (1) (Luarea de mită), art. 334 alin. (1) și (2) (Darea de mită), art. 335 alin. (1) (Abuzul de serviciu), art. 335¹ alin. (1) (Falsul în documente contabile).

Din sancțiunile contravenționale prevăzute în art.55 alin.(2) C.pen., procurorul poate aplica **numai amendă în mărime de până la 150 de unități convenționale.**

Celelate sancțiuni: 1) privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate; 2) privarea de dreptul de a deține anumite funcții; 3) privarea de dreptul special de a conduce vehicule; 4) privarea de dreptul special de a deține armă și de portarmă; 5) muncă neremunerată în folosul comunității; 6) arest contravențional de până la 30 de zile, se aplică de către instanța de judecată, reieșind din dispozițiile art. 35-38 din Codul contravențional.

Astfel, în cazurile prevăzute de art. 285 alin.(10) C.proc.pen., dacă aplicarea sancțiunii contravenționale nu ține de competența procurorului, cauza se transmite imediat instanței de judecată spre examinare. În acest caz legea nu precizează prin ce act procurorul sesizează instanța de judecată -prin ordonanță de aplicare a unei sancțiuni contravenționale sau prin rechizitoriu? În opinia noastră, interpretând fraza din art.296 alin.(2) C.proc.pen., fraza „ **precum și temeiurile pentru liberarea de răspundere penală conform prevederilor art.53 din Codul penal dacă constată asemenea temeiuri**”, considerăm oportună trimiterea cauzei în judecată cu rechizitoriu. Aplicarea sancțiunii contravenționale în instanța de judecată se va aplica prin sentință după examinarea probelor și stabilirea culpabilității inculpatului. [14, p.316,317] Respectiv, în faza de judecare a cauzei, procurorul urmează să solicite instanței de judecată aplicarea față de inculpatul, care întrunește condițiile cumulative pentru aplicarea procedurii, a prevederilor din art.55 din Codul penal, încetarea procesului penal, liberarea lui de răspundere penală și tragerea la răspundere contravențională cu aplicarea în calitate de sancțiune principală sau complementară a privării de un anumit drept, a muncii neremunerate în folosul comunității sau a arestului contravențional.

Consimțământul la aplicarea art.55 C.pen., se documentează prin declarația în scris sau cererea învinutului de liberare de răspundere penală și încetarea urmăririi penale.

6. Dispozitivul ordonanței de încetare a urmăririi penale

Potrivit art.285 alin.(5) și (6)C.proc.pen., dispozitivul ordonanței de încetare discreționară cuprinde:

- a) dispoziția privind încetarea urmăririi penale,temeiurile juridice penale și procesual-penale, datele privind persoana învinutului;
- b) aplicarea măsurii/măsurilor de constrângere cu caracter educativ față de minor sau sancțiunii contravenționale (amendă până la 150 unități convenționale);
- c) clasarea procesului penal, dacă în prezenta cauză nu mai sunt alți învinuiți;
- d) dispoziția privind corpurile delictive;
- e) organul responsabil de nimicirea corpurilor delictive;

- f) măsura de siguranță-expulzarea, în privința cetățenilor străini;
- g) dispoziția privind achitarea amenzii pe contul IBAN:MD95TRGAAA14311101300000; [15]
- h) revocarea măsurii preventive neprivative de libertate, în legătură cu încetarea de drept a acesteia;
- i) încasarea cheltuielilor judiciare;
- j) dispoziția de executare din momentul adoptării sau după caz, după expirarea termenului de atac;
- k) ordinea contestării, conform art.299¹ C.proc.pen.;
- l) expedierea copiei ordonanței de încetare a urmăririi penale Inspectoratului Național de Probațiune, în cazul aplicării măsurilor de constrângere cu caracter educativ.

7. Executarea ordonanței procurorului privind încetarea discreționară a urmăririi penale

Executarea ordonanței de încetare discreționară a urmăririi penale privind aplicarea măsurii/măsurilor de constrângere cu caracter educativ față de minor este în competența Inspectoratului Național de Probațiune. De exemplu, avertismentul, ca măsură de constrângere, se face în scris, contra semnătură, în termen de 5 zile, în sediul organului de probațiune în a cărui rază teritorială se află domiciliul minorului. În cadrul întrevederii, consilierul de probațiune va aduce la cunoștința minorului conținutul hotărârii instanței de judecată sau al ordonanței procurorului și va explica:

- a) consecințele încălcării măsurii de constrângere cu caracter educativ stabilite;
- b) consecințele săvârșirii repetate a unei infracțiuni;
- c) respectarea regulilor de drept etc.

Organul de probațiune informează, în termen de 5 zile, instanța de judecată care a examinat cauza în fond despre executarea hotărârii sau, după caz, procurorul despre executarea ordonanței. [16, p.85-87]

Totodată, consilierul de probațiune va întocmi *Actul privind asigurarea executării măsurii / măsurilor de constrângere cu caracter educativ*, prin care minorul se obligă: 1) să respecte normele de conduită, care se referă, în principal, la a nu avea un comportament violent sau agresiv, ori o atitudine nepotrivită sau un limbaj necenzurat, care ar putea prejudicia drepturile reprezentanților legali, organelor specializate de stat, personalului de probațiune, precum și a altor persoane terțe; 2) să anunțe, în prealabil, orice schimbare de domiciliu/reședință temporară și orice deplasare care depășește 5 zile; 3) să prezinte informații veridice la solicitarea personalului organelor de probațiune. [17] Actul este semnat de consilierul de probațiune, minor, reprezentantul legal și reprezentantul autorității tutelare.

Amenda stabilită de către procuror se achită integral și benevol de către

persoana liberată de răspundere penală. Procuratura Generală, în raportul din 2016, a menționat anumite abateri privind achitarea amenzii, stabilite în temeiul art.55 C.pen., ... achitarea amenzii până la adoptarea deciziei de încetare a urmăririi penale; achitarea doar a 50% din amenda contravențională aplicată față de făptuitori.” [13, p.54-56] Referitor la achitarea integrală a amenzii considerăm justificată poziția Procuraturii Generale. Dispoziția din art. 34 alin,(3) din C. contr., care prevede „*Contravenientul este în drept să achite jumătate din amenda stabilită dacă o plătește în cel mult 3 zile lucrătoare de la data aducerii la cunoștință a deciziei de aplicare a sancțiunii contravenționale*” **nu poate fi aplicată**, deoarece amenda stabilită conform art.55 C.pen. este o sancțiune pentru comiterea unei infracțiuni. Totodată, menționăm că în asemenea cazuri se aplică prin analogie dispozițiile art.34 alin.(2⁴) și (4) C.contr., amenda se achită de către făptuitor în mod benevol în termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a ordonanței de încetare a urmăririi penale. Dacă persoana liberată de răspundere penală nu a achitat amenda în decursul a 30 de zile de la data intrării în vigoare a ordonanței procurorului, se va proceda conform reglementărilor Codului de executare.

Concluzie. Încetarea discreționară a urmăririi penale de către procuror poate fi dispusă pentru anumite temeuri prevăzute de art. 54,55,56,57,58,59 din C. pen., aplicând instituția liberării de răspundere penale. Ordonanța de încetare discreționară trebuie să fie întemeiată privind toate condițiile cumulative, prevăzute de legea penală și cea procesuală, administrându-se probe suficiente referitor la personalitatea făptuitorului. În cazurile încetării discreționare a urmăririi penale conform art.54, 55 C.pen. procurorul este responsabil de punerea în aplicare a ordonanței. Măsurilor de constrângere cu caracter educativ față de un minor se execută de consilierul de probațiune. În cazul aplicării art.55 C.pen., amenda se achită integral după intrarea în vigoare a ordonanței de încetare a urmăririi penale, în termen de 30 de zile.

Referințe:

1. POSTOVAN, D. „Dreptul discreționar” în faza urmăririi penale. În: Revista Națională de Drept, nr. 9, 2011. ISSN 1811-0770 [Accesat la 06.11.2022] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/18-21_Dreptul%20discre%C5%A3ionar%20in%20faza%20urmaririi%20penale.pdf
2. DOLEA, I., ROMAN, D., SEDLEȚCHI, I., [at al.] Drept procesual penal. Partea specială, Volumul II, Ed. a 2-a, rev. și completată. Chișinău: Cartdidact, 2006 (Tipografia „Reclama”) ISBN 978-9975-940-95-5
3. LĂBUȘ, A.C. Principiul oportunității. [Accesat la 09.11.2022] Disponibil: http://www.inm-lex.ro/fisiere/d_1220/Principiul%20oportunitatii.pdf
4. Decizia nr.125 din 2 martie 2021 referitoare la excepția de neconstituționalitate a

- dispozițiilor art. 7 alin.(2), ale art.17 alin.(1), ale art.286 alin.(2) lit.c) și f) și ale art.318 din Codul de procedură penală. Monitorul Oficial al României nr.528 din 21 mai 2021. [Accesat la 13.11.2022] Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/242465>
5. BARBU, S.G., COMAN, V. Renunțarea la urmărirea penală. Repere actuale privind procedura de confirmare a soluției introdusă prin O.U.G. nr.18/2016. ABC JURIDIC, februarie 27, 2017. [Accesat la 13.11.2022] Disponibil: <https://abcjuridic.ro/renuntarea-la-urmarirea-penala-repere-actuale-privind-procedura-de-confirmare-solutiei-introdusa-prin-o-u-g-nr-182016/>
 6. DOLEA, I., ROMAN, D. Ghid privind procedurii prietenoase copiilor la faza de urmărire penală:Gid pentru procurori; Coord.ed. Cristina Beldiga; Institutul de Reforme Penale (IRP), Ch.;S.n., 2011 (Tipografia „Bons Offices SRL”) ISBN 978-9975-80-447-9
 7. Legea nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, abrogată prin Legea nr.3 din 25.02.2016. [Accesat la 13.11.2022] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=91762&lang=ro
 8. Viziunile Procuraturii asupra componentelor ce urmează să-și găsească reflecție în reforma procedurii penale în Republica Moldova, pct.9 Asigurarea independenței procesuale a procurorului în coraport cu principiul controlului ierarhic intern și cel judecătoresc în cadrul urmăririi penale. [Accesat la 13.11.2022] Disponibil: <http://procuratura.md/file/VIZIUNI%20LA%20PROIECT%20REFORMA%20PROCEDURA%20PENALA.pdf>
 9. DINU, M. A. Aprecierea interesului public în dispunerea unei soluții de renunțare la urmărirea penală fără suspect sau inculpat în cauză. JURIDICE, Drept penal, 30.03.2018. [Accesat la 16.11.2022] Disponibil: <https://www.juridice.ro/572446/aprecierea-interesului-public-in-dispunerea-unei-solutii-de-renuntare-la-urmarirea-penala-fara-suspect-sau-inculpat-in-cauza.html>
 10. Raport despre activitatea Procuraturii în anul 2021, Chișinău 2022. [Accesat la 18.11.2022] Disponibil: http://procuratura.md/file/2022-03-21_RAPORT%20de%20activitate%20FINAL.pdf
 11. ROTARU, V., ZAHARIA, V., DARII L., [at al.], Ghidul avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat copiilor aflați în conflict cu legea. Chișinău: Cu drag, 2013. ISBN 978-9975-4388-3-4
 12. ENACHI, GH. Particularitățile de aplicare a liberării de răspundere penală a minorilor. În: Materialele Conferinței științifice „Rolul științei în reformarea sistemului juridic și politico-administrativ”, Ediția a III, 14 decembrie 2017. [Accesat la 20.11.2022] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/103-110_11.pdf
 13. Raport despre activitatea Procuraturii în anul 2016, Chișinău 2017. [Accesat la

- 17.11.2022]Disponibil: <http://procuratura.md/file/2Raportul%20Procurorului%20General%202016%2005.06.17.pdf>
14. ROMAN, D. Încetarea procesului penal în ședința de judecată și particularitățile sentinței de încetare. În: Polish Science Journal, Issue 4(25), International Science Journal, WARSAW, POLAND Wydawnictwo Naukowe "iScience" 2020. [Accesat la 20.11.2022] Disponibil: <https://sciencecentrum.pl/wp-content/uploads/2020/04/POLISH%20SCIENCE%20JOURNAL%20%E2%84%9625%20%28web%29.pdf>
15. Materialele cauzei penale nr.2022010796.
16. BOLOCAN-HOLBAN,A. STRULEA, M. Importanța și rolul măsurilor de constrângere cu caracter educativ. În: Studia Universitatis Moldaviae, 2017, nr.3(103) Seria „Științe sociale” ISSN 1814-3199, ISSN online 2345-1017. [Accesat la 20.11.2022] Disponibil: <https://social.studiamsu.md/wp-content/uploads/2017/01/10.-p.82-87.pdf>
17. Ordinul Directorului Inspectoratului Național de Probațiune nr. 22 din 17 februarie 2020, Anexa nr.5. [Accesat la 20.12.2022] Disponibil:<https://www.e-learningprobation.md/wp-content/uploads/2021/11/Ordinul-nr.-22-din-17.02.2020-la-Regulament-1.pdf>
-